

REDAȚIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2Art coli și corespun-
dente pentru pu-
blicare se trimit re-
dactiunii.Concurs, inserțiuni
precum și taxele de
abonament se trimit
administrației ti-
pografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂȚATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Nr. 7150/1909.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de protopresbiter în tractul **Buteni** se publică concurs cu termen de **45 zile**, computate dela prima zi, ce urmează după publicare în organul oficial »Biserica și Școala« cu emolumentele:

I. Dela parohia centrală Buteni:

- sesiunea apartinătoare parohiei protopresbiterale, precum și uzufructul unui intravilan parohial gol;
- birul parohial;
- stolele legale;
- întregirea dela stat conform legilor în vigoare.

II. Din protopresbiterat:

- Retribuțiunea dela dieceză pentru inspecțiunea școlară și ședulele dela cununii în suma, ce o va stabili sinodul eparhial;
  - birul protopopesc dela preoții din tract, câte 10 cor. dela fiecare preot;
  - diurne pentru vizitarea canonică și revizuirea socoților conform concluzelor sinodale;
  - spesele cancelariei protopopești conform concluzului sinodului eparhial Nr. 91 din 1878;
- Toate dările și sarcinile publice după sesiunea parohială le va suportă protopresbiterul alegând.

Aspiranții la acest post se avizează, ca în termenul indicat să subștearnă subscrisului Consistor recursele lor instruite cu documentele de cvalificațiune, prescrisă în §-ul 53 din Statutul-Organic și prin concluzul congresual Nr. 111 din 1888 și anume: să dovedească, că au cvalificațiunea recerută a reflectanților la parohiile de clasa primă, să producă testimoniu de maturitate și să dovedească cu atestat că au împlinit cel puțin cinci ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin mulțumitor și că prin zelul, capacitatea și diligența lor s'au distins pe terenul bisericesc-școlar.

Arad, din ședința plenară a Consistorului gr.-or. român, ținută la 11/24 februarie 1910.

Consistorul gr.-or. român
din Arad.

Nr. 8308/1909.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de protopresbiter în tractul **Chișineu** se publică concurs cu termen de **45 zile**, computate dela prima zi ce urmează după publicare în organul oficial »Biserica și Școala« cu emolumentele:

I. Dela parohia centrală Chișineu:

- sesiunea apartinătoare parohiei protopresbiterale și competența de pășune după acest pământ;
- birul parohial;
- întregirea dela stat conform legilor în vigoare.

II Din protopresbiterat:

- Retribuția dela dieceză pentru inspecțiunea școlară și ședulele dela cununii în suma ce o va stabili sinodul eparhial;
  - birul protopopesc dela preoții din tract, câte 10 cor. dela fiecare preot.
  - diurne pentru vizitarea canonică și revizuirea socoților conform concluzelor sinodale;
  - spesele cancelariei protopopești conform concluzului sinodului eparhial Nr. 91 din 1878;
- Toate dările și sarcinile publice după sesiunea parohială le va suportă protopresbiterul alegând.
- Aspiranții la acest post se avizează, ca în termenul indicat să subștearnă subscrisului Consistor recursele lor instruite cu documentele de cvalificațiune, prescrisă în §-ul 53 din Statutul-Organic și prin concluzul congresual Nr. 111 din 1888 și anume: să dovedească, că au cvalificațiunea recerută a reflectanților la parohiile de clasa primă, să producă testimoniu de maturitate și să dovedească cu atestat, că au împlinit cel puțin cinci ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin mulțumitor și că prin zelul, capacitatea și diligența lor s'au distins pe terenul bisericesc școlar.

Arad, din ședința plenară a Consistorului gr.-or. român, ținută la 11/24 februarie 1910.

Consistorul gr.-or. român
din Arad.

Înalt Prea Sfințitul Metropolit Mețianu în Arad.

După un lung șir de ani Î. P. S. și-a vizitat fosta sa reședință din Arad, în calea reîntoarcerii dela ședințele comitetului administrativ a fundațiunii Gozsdu. Duminecă anume cu trenul de seara a sosit în societatea P. S. S. dlui nostru episcop diecezan și a directorului »Albinei« dl Partenie Cosma.

Înaltul oaspe a fost cuprins de un sentiment de duioșie în locul unde a petrecut aproape un pătrar de secul ca episcop; iar din partea societății a fost cu delicateță întimpinat.

Luni la orele 9 a vizitat seminarul unde l-a întimpinat directorul seminarial Roman Ciorogariu în fruntea corpului profesoral și a tinerimei seminariale postată în sală festivă seminarială. Directorul seminarial i-a adus omagiile cuvenite de cari a fost plăcut atins căpetenia bisericeii noastre ortodoxe. Î. P. S. Sa a adresat corpului profesoral și tinerimei părintești cuvinte de încurajare pentru misiunea culturală-religioasă ce o împlinește acest institut.

După acest act festival a vizitat deamăruntul școala și internatul, remarcând progresul ce l-a făcut institutul. Frumoase lucruri a-ți făcut zice Î. P. S. Sa în mai multe rânduri.

Tot atât de plăcut a fost atins Î. P. S. Sa și de înoirile făcute în sfta biserică.

Peste tot Î. P. S. Sa a aflat o frumoasă dezvoltare a instituțiilor culturale-religioase din Arad și aceasta l-a înviorat vădit așa, încât sentimentul duioșiei cu care a venit s'a prefăcut în un sentiment de bucurie și mulțumire sufletească, că în Arad se muncește cu cinste în via Domnului și sub munca aceasta cinstită înfloresc instituțiile culturale-religioase.

După vizitarea seminarului și a sftei biserici a urmat recepțiunea. S'a prezentat corpul funcționarilor diecezani, corpul profesoral și mai mulți fruntași în reședința episcopescă.

Înainte de plecare s'a servit o splendidă masă în reședința episcopescă la care au fost invitați fruntașii din Arad. P. S. Sa dl episcop Ioan I. Papp a închinat în sănătatea Î. P. S. Sale dlui Metropolit; iar acesta remarcând de nou mulțumirea sa sufletească pentru progresele ce s'au făcut la seminar, la biserică și în toate afacerile diecezane, închină în sănătatea P. S. Sale dlui episcop diecezan sub a cărui oblăduire au luat instituțiile diecezane avântul de astăzi.

După aceste a plecat însoțit de un lung șir de trăsuri la gară, unde a plecat între aclamațiile celorce l-au însoțit la gară.

Î. P. S. Sa este în deplină vigoare, și-și supoartă cu o ușurință uimitoare povara anilor,

cari din îndurarea lui Dumnezeu sunt 82 la număr. Dumnezeu să ni-l țină tot în aceasta vigoare ca să-și poată împlini fără supărare înalta misiune arhierescă.

Pedeci și remedii în educațiunea religioasă-morală.

„Lumea trece și poftele ei, iar cele ce face voia lui D-zeu rămâne în veci.”
(I. Ioan, 2, 17).

Preaonorată Conferință!

Deși problema școalei populare moderne este dezvoltarea facultăților fizice și intelectuale, precum și îndrumarea vocii școlărilor în direcțiunea morală bună, totuși sistemele de învățământ, introduse în timpul mai nou, mai ales la noi, țintesc la înmulțirea cunoștințelor pentru viață, iar formarea caracterului religios-moral s'a lăsat în grija catehizării. Deosebită importanță, ce se dă apoi obiectelor profane, a adus cu sine limitarea timpului pentru propunerea obiectului religiunii în așa măsură, că aproape e imposibil a-se acomoda catihetului ordului orelor și planului de învățământ prescriș pentru școala noastră elementară.

Urmarea acestei împrejurări nu poate fi alta, decât predarea acestui obiect în mod superficial, în dauna scopului, ce-l urmărește învățământul religiunii.

Ce să mai zicem apoi, când pe urma unei culturi falze a lumii de azi, s'au născut atâtea vicii sociale, ca: indiferentismul religionar, egoismul, luxul, diferitele escese sociale ș. a, cari, ca un verne neadormit rod la temelii morală a familiilor, le corump și demoralizează, iar educațiunea morală, ce astfel de familii o dau pruncilor, nu însemnă alta decât contrabalansarea succesului, ce-l obține educațiunea religioasă-morală în școală.

Credincioșii noștri, deosebit, sunt robiți de anumite vicii sociale, ce conștient și inconștient le practică în familie. De aceea copiii, în casa părintească, se împărtașesc de o educațiune cu totul contrară așteptărilor, ce le leagă școala de familie, când e vorba să-i vină în ajutor.

De aici urmează rolul deosebit, ce-l are catehizarea în școala modernă, și că darea acestui obiect în mâni competente, este de cea mai mare importanță. Și tocmai din cauza împrejurărilor date, activitatea catihetului nu se poate restrânge numai între zidurile școalei, ci indirect și afară de școală, instruind părinții cum să dea copiilor lor educațiune religioasă-morală în familie.

Deci, conform acestei ramificări, în cele următoare voese să expun condițiunile, dela cari atarnă succesul catehizării și anumit: în raport direct cu școala și indirect cu familia.

I.

Trebuie să recunoaștem, că ramul catehizării noi, până acum a fost un agru înțelenit, după-ce ve curi d'arândul a fost lăsat pe mâni mai puțin competente, cari și-au făcut datoria cum au putut și cu dictau împrejurările. Azi însă, biserica se vede tot mult îndemnată de duhul vremii, atât de nepriincă religiozității, a abate oiștea carului pe calea cea avărată, îndatorind preoțimea să pună temelie religioasă.

zității prin catehizare. Și nu ne îndoim, că ținând cont de împrejurări, numai așa e bine.

Dar, nu suferă îndoială, că ne aflăm la începutul unei reforme. O mare parte dintre noi înainte de a primi darul preoției, nu putea nici presupune, că va veni un timp, ca să fie și învățător în seneză, căvărât că va fi constrâns a catehiza, spre care scop trebuia să ducă cu sine în parohie, pe lângă alte calități și cunoștințe temeinice din ramul pedagogic, precum și o vocațiune specială și oare-care rutină pentru catehizare. De aici urmează, că pentru mulți, la aparență, sarcina catehizării este o greutate mare. Eu sunt însă de părerea, că *greutatea aceasta, pentru cel cu vocațiune preoțască, nu este invincibilă. Căci din vocațiune izvorăște darul însușelirii pentru toate ramurile vieții pastorale, prin urmare și pentru catehizare.* Și însușelirea, unde este, dă voinței puterea de a lucra, iar lucrul cu stăruință învinge greutatea. Când Isus, Domnul nostru s'a arătat apostolilor după înviere, voia să le inspire însușelire pentru apostolie, ca din izvorul lor sugestiv să ia și alții însușelire. Deci și noi dacă suntem pătrunși de însușelire pentru chemarea noastră: catehizarea nu numai că nu e grea, ci va fi învățător pentru elevi și în genere pentru credincioși la practicarea binelui. De aici urmează, că: *prima condițiune dela care atârână succesul catehizării este: însușelirea noastră pentru chemare.*

Dar precum ori ce lucrare a omului, numai atunci e încoronată de spor și binecuvântare, dacă e săvârșită bine, așa și catehizarea. Bine însă vom catehiza, numai dacă ne acomodăm principiilor metodice de predare a materiei de învățământ. Condițiunea aceasta ni-se impune cu atât mai vârtos, cu cât aceste principii sunt rezultatul experimentărilor bărbaților de științe, făcute prin veacuri, cari culturii omenesti și-au dedicat viața și toate silințele. Noi nu avem deci, decât să umblăm pe cărările descoperite de mințile luminate, cari duc la perfecționarea sufletului și a inimei omului, precum și la hotărîrea voiei de a încunjuța răul și a practica binele. La dincontră, purcezend fie-care, din comoditate, după cum îl taie capul, — nici când nu se va ajunge scopul educațiunei religioase. Căci să nu perdem din vedere 3. momente: stăpânul nostru, carele ne-a chemat la slujba apostoliei ne cere sporul, spiritul timpului cere, să ținem pas cu progresele bărbaților dedicați școlai, iar ambițiunea ne impune, a nu ne coborî la un nivel mai jos decât statul învățătoresc, carele ține cont de cuceririle științei pedagogice. Să ne dăm bine seama, că la începutul reformei, dacă-mi e permis să mă exprim așa, sunt multe motivele atenuante, cari ne ușorează răspunderea. Va veni însă timpul, când ceea-ce e scuzabil acum, va fi pentru noi gravamen, dacă abandonăm căle, pe cari înaintează școala spre progres.

Când vom putea zice dară, că catehizăm cu succes? Când predarea învățământului religioși va fi intereșantă, viața și li va conduce pe elevii la aperițiunea materiei din toate punctele de vedere: prin aprofundări culturale-istorice și-religioase morale, abstrăgând prin combinațiuni și concluziuni învățăturile religioase-morale, cari le sistemizăm pentru memorizare, iar în fine a-le aplică la viața practică a școlariilor. Și aceasta se poate face numai pe cele 5. trepte formale, numite și herbart—zilleriane. În acestea se cuprind metoda, ce are în vedere interesul omnilateral al școlariilor, care educă facultățile intelectuale, nobilitează simțmintele și formează caracterele religioase-morale tari.

În privința aceasta ne poate servi de exemplu viu poporul din țerile germăne, care e proverbial de religios. Și dacă pot fi multe cauzele acestei religiozități, una e constatată, că acolo educațiunea religioasă stă la un nivel foarte înalt, i-se dă o deosebită importanță, iar propunerea materiei de religioșe în școale se face după metoda treptelor formale, metoda inventată de marele lor pedagog Friedrich Herbart reformator și părintele școlai moderne. Acolo opurile catihetice apar în zeci de ediții cu zeci de mii de exemplare.

Ce învățătură am putea lua de aici? Să imităm pe înainte mergătorii noștri în cultura, urmându-le întocmai, ca odinioară Iudeii lui Ioan, înainte mergătorul, și în deosebi, să ne îmbogățim cunoștințele catihetice, prin utilizarea scrierilor de asemenea natură.

Dacă am afla de motivată înzistarea asupra metodei de propunere, urmează în mod firese, ca și examinările dela încheierea anului să procedă în consecință. Examinarea să nu conste numai din recitarea seacă a istorioarei (vorba e de materia istorică) și a învățăturii morale, ci să se examineze psihologia școlariului, pentru a-se constată: cum s'a dezvoltat copilul, cum știe judeca elevat asupra faptelor religioase-morale și cum le știe aplică la viața practică.

Un mijloc potrivit pentru lărgirea cercului de experiențe catihetice ar fi și participarea preoților catihetici la examenele din religioșe cu ocaziunea încheierii anului școlar din alte comune. Tot pentru acest motiv e de dorit, ca conferințele noastre să se ocupe cu prelegeri practice din religioșe.

Observ însă, că deși s'ar satisface tuturor acestor condițiuni nu vom putea ajunge la succesul dorit, până când ordul oarelor ne ofere numai cele 3. ore pe săptămână în școala cu 6. clase, pentru religioșe. Se recer cel puțin 6. ore pentru 6. clase, respective câte o oră pentru fie-care clasă.

Alătu cu privire la rolul educativ al catihetului în școala. Dar acest rol are să se extindă și afară de școala, influențând asupra copiilor indirect, pe calea părinților. Să vedem de ce și cum?

II.

Dacă considerăm faptul incontestabil, că educațiunea este arta cea mai grea, iar părinții își au partea lor însemnată la creșterea religioasă-morală a copiilor, ajungem la convingerea, că copiii primesc educațiune dela oameni nepregătiți și inconștii de ceea ce fac, de aceea nici nu ne putem aștepta la rezultate bune. Și această stare are să dureze până atunci, până când se va introduce un sistem de a-i instrui pe părinți, cum au să-și crească pruncii în spirit religioș moral.

Cu chestia educațiunei morale din familie s'au ocupat mulți înțelepți până acum, dar pedagogia încă nu s'a avântat la inventarea unui sistem de educațiune casnică din cauza, că procesul educațiunei din familii are să diferă după gradul de cultura al diferitelor clase de oameni; dar aceasta ar presupune și instituiri de școale pentru astfel de pregătire. În lipsa de pregătire însă, creșterea religioasă din familie, chiar și la oamenii culți, e grozav de rea; e supusa influenței boldurilor iar nu rațiunei. Dacă luăm apoi în considerare poporul nostru, în preponderanță lipsit de cultura, ajungem la constatări înspăimântătoare. Constatăm practicându-se viciuri urâte și păcate neînfrămate, săvârșite cu cuvântul și cu fapta în prezența copiilor; ba li indeamnă și pe ei a săvârși anumite păcate; a minți,

a fură, a injură ș. a. Și dacă copilul pe lângă aplicările lui spre rău, aude înjurături asupra lui D-zeu și deaproapelui, vede inimicitiile și alte îndemnuri rele, cum ne putem aștepta, pe lângă toată truda, ce și-o pune școala, ca astfel de copii să devină oameni religioși morali.

Această stare de lucruri va mai dăinui încă multă vreme, și vor trece încă generații multe, până se va îmbunătăți; pentru că deși s'ar afla sistemul potrivit pentru educațiunea familiară rațională, ca să poată fi practicată cu succes, poporul ar trebui să fie copt și accesibil pentru ea.

Cu toate acestea, ori cât de încet ar merge îmbunătățirile, trebuie să cercetăm și aflăm unele mijloace, prin cari să îmbunătățim educațiunea religioasă morală din familie, influențând asupra părinților, cari poartă vina răului.

După părerea mea se poate ajuta în multe chipuri. Mai întâiu prin predică de pe amvon. Acesta ar fi cel mai potrivit mijloc, dacă toți părinții ar cerceta biserica regulat. În toate comunele însă se aleg numai o seamă de oameni, cari cercetează biserica, iar masa poporului, din cauze diferite, se abține, afară de sărbătorile mari, ceace e prea puțin pentru o temă așa importantă oamenilor, căror li-ar trebui instrucție formală și intensivă.

Ca al doilea mijloc deci pentru marea mulțime ar fi aranjarea de prelegeri populare, la cari să fie invitați toți copiii de familie; acestea să se țină regulat în tot anul, pe timpul, când poporul e acasă fără ocupațiune, cum e timpul de iarnă.

Al treilea mijloc pentru ceice nici aici nu iau parte, sunt sfătuirile ocazionale, cari preotul anume să le caute, cercetând părinții la casele lor și interesându-se de creșterea, ce o dau pruncilor.

Mă mărginesc aici a indica numai remediile de îndreptare în educațiunea familiară. Principiile, ce ar fi de observat, pot servi de substrat al altor discute ulterioare.

În fine, nici un arbore nu cade dintr'o tăietură. Tocmai așa e și cu luminarea poporului. Trebuie stăruință și multă abnegațiune, când avem de învins un rău înrădăcinat adânc în poporul nostru. Dacă am ajuns apoi la rezultat în această privință, nime nu are motiv a-se îndoi, că scopul, ce-l urmărește catehizarea se va ajunge. Să nu pierdem din vedere, că opera educațiunii e avizată la conlucrarea armonică a celor doi factori educativi; școala și familia.

Noi românii avem lipsă de caractere religioase morale tari, ca să nu perim. Căci zice St. Ioan Evangelistul: „Lumea trece și poftele ei, iar celce face voia lui D-zeu rămâne în veci”. (I, 2, 17.)

Nicolae Crișmarin.
paroh.

La școala surdo-muților din Arad.

În zilele noastre pedagogia luând un avânt pronunțat, rezultatele ajunse de ea, respective prin anumite normative indicate de dânsa, activitatea acelora, cari se indeletnicesc cu trezirea minții încă amorțite devine din ce în ce tot mai sigură și mai ușoară. În timpurile vechi ea încercă numai și pipăia, în întunerecul mare a nesiguranței și neștiinței; aceasta încercarea a dat ca rezultatele ei de azi să fie cu atât mai rodnice și mai binefăcătoare relativ la aceea la

care se aplică. Unele dintre ramurile pedagogiei cu psihologia deși rezolvă unele după altele acelea probleme dificile, cari încă înainte de aceasta nu cu mult păreau a fi imposibile de rezolvat, așa de ex. educarea, respective instruirea surdo-muților, mai apoi a celor orbi și cu alte defecte corporale nu cu puțin mai complicate.

Modul de a-se instrui acești nefericiți a-i păământului încă este o problemă foarte cardinală pe care încă pedagogia de azi a sulevat-o și încă cu rezultate uimitoare. Aceasta o documentează în-deajuns rezultatele dele școala surdo-muților din Arad.

În martie st. n. a. c. sub conducerea directorului preparandial, Roman R. Ciorogariu însoțit de profesorul de științe pedagogice, Dr. Petru Pipoș, elevii cursurilor III—IV dela școala normală au luat parte la unele prelegeri date la școala numită ascultându-le acelea cu cel mai viu interes. Observările ce le-au avut, lasă să urmeze mai la vale.

Învățătorii ca să poată apersepe ceva prin acești elevi surdo-muți influențează asupra acelor senzuri prin cari elevul poate comunica cu lumea externă, dar nu numai că influențează dar le și desvoaltă cât se poate mai bine; aceste senzuri sunt; văzul și pipăitul.

Elevul surdo-mut numai prin ajutorul acestora poate se cunoască lumea și obiectele dintrânsese, nu mai puțin vorbirea altora rostita lor.

Prin văz să desvoaltă întrânsii imaginea obiectelor, care rămâne pe tabla sufletului lor. Ochii sunt ferestrele sufletului său, totul numai prin acest senz poate fi cunoscut înaintea lui. Văzând cutare obiect și intuindu-l acela aduce în activitate sufletul său și începe a da semn despre lucrul cunoscut prin gesturi și mișcări de buze, singurele mijloace de a se putea face înțeleși de alții. Se înțelege că aceasta e cea mai primitivă vorbă a surdo-muților, cari de altcun fel, ei la primă convenire deși vorbesc și se înțeleg prin mimica parie curioasă, dar totuși bună cu mijloc de conversațiune. În cele mai multe cazuri de pe față putem să cetim ceea-ce voiește a exprima sufletul lor. Este foarte caracteristic, că acești elevi au o observațiune mai puternică, o privire mai încordată, insistență, mai mare de a fi atenți la un lucru decât cei băieți, cari posed toate sensurile lor fără nici o scădere. Observând tote prin ochi și pipăit privesc cu mai mare încordare asupra lucrurilor, pe cari voiesc să-le cunoască. Dacă să indeletnicesc cu ceva ocupațiune, lucră mai intensiv, atențiunea lor este îndreptată asupra lucrului fiindcă prin altele senzuri nu pot comunica, nu-i abate nimic dela respective ocupațiune. Sufletul lor este îndreptat cu toată energia asupra acțiunii ce o săvârșesc în momentul dat. Chiar de aici provine că să ocupă cu multă plăcere cu desemnul și lucrul manual. În desemn arată o înaltare mare, un progres uimitor — luând în considerare etatea lor încă fragedă.

Se trecem la unele momente mai însemnate din viața internă a acestei școli, la învățământ în general și apoi în special.

Mersul învățământului e similitudine cu al școalei populare cu deosebirea, că materialul se predă în VIII clase și încă în trăsuri generale dar totuși complet. Atestatul final e egal cu a școalei populare de pe VI-a. Elevii absolvenți își aleg mai ales ocupațiuni de tipografi, etc. Aceia însă, cari în decursul celor 8 ani și-au câștigat auzul, — pentru că de aceia încă sunt, —

le aplică la alte ramuri ale industriei și-i vedem chiar pe atari meșteșugari destul de destoinici.

Să vedem cum să aprofundăm învățatorul în sufletul său, or să totul întrecut în ceea ce privesc unele noțiuni concrete cât și abstracte?

Desvoltarea sunetelor să efeduește în modul următor: învățatorul provoacă la sine un elev care de altcum nici ideie nu are despre sunet, — rostește apoi un sunet, pecând elevul să uită la mișcarea buzelor, mai apoi pipăie vibrarea pe gâtul învățătorului și apoi, se nizuiește apoi a-l imita într'un fel și el; învățătorul repetă până atunci; până când elevul rostește bine sunetul respectiv, însă e cu atențiune ca elevul să nu se încordeze prea tare prinde să-și vatem plămânile sau se devină în confuzie. Ordinea sunetelor și e ca la elevii fără aceste scăderi, mai întâi zice e și e mai ușor de pronunțat și ce să poate întui mai ușor așa: p, t, f, á, k, a, i-i, u-ú, o-ó b, v, l, u, r, s, j, j, n, g, apoi celelalte. Pe sonul ú îl desvoaltă pe baza desemnelor anume construite; i se desvoaltă așa, că elevul pune mâna pe creștetul capului, că acolo e mai bine observată vibrarea sonului r la pept, se înțelege, că elevul tot pipăie pe gâtul învățătorului său. Cele mai grele sunete sunt i și é.

Cetirea se efeduește prin arătarea obiectului și prin pipăirea sonorilor, ori alcătuesc numele respectivelor obiect. Aceasta să întâmplă pentru aceea, pentru că cu vorbirea, respective cetirea să se asociază și imaginea obiectului respectiv, astfel vor fi în stare să spună numele respectivului obiect pe carele îl arătam lor.

Aritmetica e verbală și împreună cu exercițiile de eug și vorbire, elevul vorbește despre numărul obiectelor deja intuite. Dacă să iveste în vorbire vre-un defect, acela să corege prin mimica sunetelor ce se arată de către învățător. În legătură cu aritmetica stă și coregerea unui orologiu din hârtie ce stă afișat pe tablă în fața școlărilor, aceasta coregere de altcum serghește două scopuri: intuirea orologului și aducerea lui în raport cu timpul, unul dintre cele mai acomodabile mijloace pentru ajungerea acestor scopuri.

Geometria încă să propune cu totul intuitiv și pentru elevi foarte instructiv. Toate corpurile sunt făcute numai în schiță din sârmă, cari după plac se pot descompune și iarăși construi, — totul să intuește până la părțile cele mai neînsemnate, apoi se aduc în raport cu obiectele, cari au aceeași formă geometrică.

Desemnul este gradat, adică dela elementele cele mai simple naturale până la cele mai complicate, mai apoi diferite combinațiuni. Cum am mai amintit acești elevi să ocupă cu mare predilecție cu desenul și chiar pot să afirm că întrec cu mult pe elevii fără defecte; desenul rămâne uimit la vederea desenelor ce le fac. Desemnează, după natură, fac șchițe, mai apoi combinațiuni geometrice.

Lucrul prin care escelează acești elevi este slăidul (lucrul inam). Lucrat cu lut, hârtie și lemn, diferite obiecte de o corectitate uimitoare. Au făcute în mișmătură aproape toate uneltele economice și casnice. Am observat chiar și unele lucruri de sculptură în lemn ca un cadru pentru icoană lucrat cu o rară perfecțiune și dibăcie. Lucrurile din hârtie sunt slab reprezentate, dar cu atât mai multe aflăm din lut. Din punct de vedere pedagogic aceste formațiuni sunt cele mai cardinale, fiindcă aici vedem întrupată și armonizată fantazia întregului suflet al unui băiat; Acel obiect ne permite a privi aceea ce zace în sufletul acestor

băieți. Sunt făcute diferite obiecte, animale, mai apoi niște tipuri de case țărănești. — Toate aceste obiecte sunt clasificate după arănumite grupuri. La arangiarea lor s'a ținut cont de numul învățământului, adică dela primitiv la perfect.

În grupul prim aparțin obiectele încolțorate, în al doilea acelea, cari trebuiesc lucrate cu instrumente, cu firezul descătător etc., în al treilea obiectele simple.

Să trecem la clasele superioare, unde deja să poate constata rodul truditei numai ale învățătorime de acolo.

În clasa III-a elevii sunt atât de dibaci în vorbire, încât vorbesc, respective conversează fără nici un semn sau mișcare a mâinii. Învață gramatică, care se propune cu referință la persoanele lor, în mod ortografic și de fel nu gramatic, după-cum ne expune de altcum și principiile mai moderne ale pedagogiei. Coregerea zicerilor să întâmplă pe tablă în fața tuturor. În clasa IV-a continuă exercițiile de eug și vorbire. Elevii conversează după indicațiile date de învățător. Ei toți repetază întrebarea și răspunde numai cel întreat. De altcum aici băieți arată o înaintare frumoasă. În celelalte clase învață geografie istorie etc. Toate responsurile sunt asociate cu întrebările învățătorului ce le adresează către toți și pe cari elevii le recitează în cor cu voce sonoră. Dacă sunt în clar cu întrebarea se insinuă la răspuns. Rezultatul ajunsese în diferite ramuri ale învățământului sunt satisfăcătoare.

Trecând peste aceste expunerile voiesc încă a face cunoscut în trăsuri cu totul istoric al acestui institut, notat dintrun caiet al unui elev dela acel institut.

Cel dintăiu, care s'a indeletnicit prima-dată cu instruirea surdo-mușilor a fost profesorul Ioan Roboz în a. 1884. El a fost așadar întemeietorul acestui institut. Edificiul în care se află încvartirată școala s'a zidit în anul 1897, care edificiu a costat suma de 40.000 cor. care sumă s'a pus la dispoziție din partea orașului Arad. În jurul înființării s'au oboșit primarul de atunci, Iuliu Salacz, Iacob Elias, directorul institutului, prof. Matei Maslay, can. Demian Jánossy medicul Ilie Schuster și dir. Rudolf Györgyösi. În aceasta școală se primesc elevi din județele Arad, Békés, Bihar și Csanád. Bărbații susnumiți merită toată lauda pentru ostenețele lor aduse pe altarul învățământului, fiindcă au dat posibilitate de a învăța, elevilor lipsiți de unele senzuri, cari în caz contrar poate rămăneau indeplinul întunec al neștiinței. Marimositatea acestor oameni de altcum află deplină resplată în activitatea spontană a vrednicilor învățători, cari instruiază acești băieți.

Atât conducerea institutului, precum și rezultatele obținute merită toată lauda și atențiunea acelor oameni, cari se indeletnicesc cu luminarea vlăstarelor încredințate lor.

Ioan Ardelean,
învățător.

Alcoolismul.

Forel la Timișoară. În unele ziare române din patrie s'a vestit, că savantul profesor universitar din Zürich (Schveiz) — în treacăt spre Sârbia Bulgaria și Turcia — va ținea câteva conferințe și în unele orașe din Ungaria. Așa am avut fericirea de-a-l ascultă vorbind în Timișoara despre „igiena creierilor“.

Sala otelului „Kronprinz“ eră ticsită de public, care ardea de dor, ca să vadă și să audă graiu din gura aceluia moșneag, carele petrecând opt decenii în muncă și studii, restul vieții sale l'a consacrat pentru luminarea omului fără deosebire de neam. Toți i-l așteptam. Deodată apare în sală un om bătrân cărunt, cu o ținută dreaptă, cu pași siguri ține spre podiu, unde își începe vorbirea. Într'un limbaj ușor a spus cam următoarele:

Activitatea noastră sufletească zilnic muncește. Sediul sufletului i-l pune în creeri, așa încât activitatea spirituală ni-se pare a fi în strânsă legătură cu materia creerilor. Omenirea precum și indivizii în urma funcționării creerilor se împart în mai multe părți, tocmai așa ca și după colorarea pelei în rase. Modul de funcționare a creerilor își are originea în celulele de germinațiune (Keimblatt) și se ereditază din tată în fiu, tocmai așa, ca și calitățile corporale. Din ou numai ou, din cal numai cal, și din om numai om se poate forma. Așa din creeri sănătoși, se vor forma creeri sănătoși din cei bolnavi, bolnavi.

Activitatea creerilor se manifestează prin munca săvârșită de organe și senzuri. Atențiunea este concentrarea activității spirituale asupra unui obiect. Atențiunea poate deveni mecanică (impletirea ciorapilor).

La finea prelegerii sale a schițat înflința alcoolului asupra creerilor. Nici un organ nu suferă atâta din beutul alcoolului ca și creerile. Suferă și cel ce bea dar suferă pentru păcatele părinților bețivi copiii copiii lor (idiotii muți, surzi, isterici criminali etc).

Inteligența noastră și alcoolul. Titlul acesta ni-se pare cam curios. Ce are de a face intelectul societății, cu materia cea mai demoralizatoare? Are mult! Cei chemați a conduce poporul nostru, cei cari toată viața și existența lor o bazează pe stratul poporului, la toate întrunirile rostesc tânguiri, ca jidovii în robia babilonică. Avem o datină curioasă! Veniți dintre popor, fiecare cam asemenea ne plângem de demoralizarea românului. Aici băntuie beția, colo concubinatul, ici tot al doilea e în stare a jura fals, colo biserica e goală și birtul plin, ici preotul n'are vază, colo poporul nu află senzul școalei etc....

Cum le știm noi spune toate?! Ba și pe hârtie le eternizăm! Cam așa suntem noi cu constatările, ca și studentul cel leneș care face introducerea și tractarea, dar din lene nu-și mai bate capul cu terminarea lucrării.

Facem introducerea, constatăm răul dar nu ne încumătăm a încerca sanarea lui! Dar cum s'ar și putea aștepta așa ceva, dela noi, când cei mai mulți (onoare excepțiunilor) deabea așteaptă să se termine adunarea, ca să ajungă la mult doritul „banchet“. Aici apoi ținete la toaste, vorbiri cele mai multe provenite din însufiețirea produsă de alcool. Aici apoi ține-te la laude reciproce. Unul a făcut una, celalalt ceia, ne preamărim și bein de regulă însănătatea poporului, ca susținătorul nostru. La masa verde ne tânguim ieremiadele pentru răul ce băntuie în popor, la cea albă îl preamărim până la nori! Unde e aici nexul logic?

Așa nu mai merge! Trebuie să ne trezim și noi odată. Poporul nu se va ridica din starea de acum nici prin simplele, și *neterminatele* noastre constatări și nici nu va trăi mai mult cu toastul ridicat în sănătatea lui. Se va ridica, însă dacă-i vom purta grija. Să va moraliza prin cuvintele și exemplele noastre. Se va desvâță de beție dacă va vedea, că inteligența, conducătorii lui să interesează de soarta lui, arătând

exemplu de abstenență ori barem moderare în cele alcoolice și nu se arată setoși de bere ori rachiu. Cu un popor alcoolist nu poți face nici biserică nici școală, nici creștinism, nici lumină.

Mai multă muncă mai puțină tânguire!!

Celor ce să cuvine le zic: „exempla trahunt.

Sinodul protopresviteral din Tinca. În nrul 46/910 al „Tribunei“ să scrie despre hărnicia protopopiatului Tinca. Printre cele multe și frumoase ale acestui tract, ca o pată neagră nimicește armonia *concubinatul și baptizmul*. Se impune preoților o muncă mai intensivă, iar învățătorilor formare de coruri.

Ne permitem a întreba, că în tractul Tinței nu băntuie cumva și napasta alcoolismului? Comitetul și sinodul protopopesc oare n'a avut cuvânt la cele zise în chestia aceasta de sinodul protopopesc din Arad? Oare concubinatul și baptizmul n'o să-și aibă rădăcinile în alcoolism?! Ne-ar plăcea să nu avem drept a presupune. Dar dacă dá, atunci munca preoților trebuie să țintească la nimicirea solului, în care se nutresc rădăcinile acestor burteni, iar din partea învățătorilor nu numai coruri, ci se cere și lumină pe lângă abstenență dela cele alcoolice, ca exemplu tine-retului.

Lupta contra alcoolului în România. Însămnatatea luptei contra alcoolului — luptă ce la noi e luată în taină și conziderată ridicolă — în România a aflat teren prielnic. Legea Constantinescu, (deși cam modificată) a ridicat România între statele culte europene, iar poporul român la veste universală. Ordinul Bunilor Templieri (societate de abstenență) are deja patru loji românești și trei loji germane, cari conduși de cele trei virtuți teologice, credință, speranță și iubire ostenește la desrobirea neamului românesc din cătușele alcoolului. *La noi oare n'a sosit încă timpul?*

(N. M.)

Contribuiri p. fondul cultural al diecezei Aradului

Ioan Boboșan, Timișoara	100
Lazar Pascu, preot, Medveș	50
Teodor Torsan, econom	5
Mihai Miloș	10
Teodor Petraș, preot, Sepréus	20
Cornel Ursuțiu	100
Vasilie Miloș, econom, Medveș	10
Cu tasul în sfta. bis. din Monoștur,	4
Ioan Popa, preot	100
Ștefan Rancu, învățător	50
Sidonia Stamorean, econoamă	10
Tanasie Berghiu, econom	10
Ioan Russu, preot, Parța	25
Dimitrie Cotta, preot, Pustinis	5
Trăilă Surdan, econom	15
Ioru Gilveza, învățător	6
Iulian Lucuța, învățor, Sânt-Andraș	1.30
Nicolaie Cocos ziler	—0
Iuliu Fărcaș cand. de preot	1.40
Ioan Lucuța, Timișoara.	—40
Acsentie Jichin, plugar, Sânt-Andraș	—10
Toma Opera	—10
Lazar Radosav	—0
Ioan Marcușan	—10
Nicodin Radosav	—10
Ioan Marița	—20
Eva Radosav, econoamă	—20

Petru Cocos econom,	—10
Cu tasul în sfta bis. din Sânt-Andraș.	2.22
Sân-Mihail român. comuna bisericească	50—
Nicolae Groza, preot. Sân-Mihaiul-Român	50—
Lazar Muntean, econom, Sân-Mihaiul-Român	20—
Eftimiu Rotariu, econom, Sân-Mihaiul-Român	10—
Petru Rotariu, econom, Sân-Mihaiul-Român	5—
Simion Unguraș, econom, Sân-Mihaiul-Român	10—
Chiriu Lazin, comerciant, Chinez	10—
Petru Drăgan, învățător, Sân-Mihaiul-Român	15—
Cornel Popovici, învățător, Sân-Mihaiul-Român	20—
Gheorghe Russu, preot, Seciani	10—
Gheorghe Cioca, învățător, Seciani	60—
Damian Sebeșan, învățător, Săcusigiu	2—
Aurel Sebeșan, Săcusigiu,	2—
Sever Sebeșan, Săcusigiu,	2—
Anastasia Sebeșan, învățătoare,	2—
Cornelia Sebeșan,	2—
Emanuil Ungureanu, avocat, Timișoara	10000—
Dr. Petru Teșle,	1000—
Petru Cimponeriu, preot, Vinga	25—
Mihai Păcățianu, preot, B.-Comloș	50—
Iuliu Vuia, învățător,	50—
Ioachim Muntean, învățător, Beba-Veche	25—
Pavel Văcărescu, preot, Ciorosin	10—
Vasilie Persecan, econom, "	10—
Gheorghe Vesa, " "	5—
Ioan Barbu, " "	5—
Ioan Russu, ziuas, Chișorosiu	5—
Milentie Popovici, ziuas, "	5—
Ștefan Crișan, " "	10—
Gherasim Serb, referent, Arad	50—
Gheorghe Purcariu, casier, "	200—
Vesiliu Papp, avocat, "	125—
Sofia Papp, " "	25—
Zoe Papp, " "	25—
Aglăia Papp, " "	25—
Iuliu Chirilescu, de Kétegyháza not. public Chișineu	50—
Valeriu Maleș, preot, Belotiuț	20—
Gheorghe Morariu, inv. pens. Arad	25—
Constantin Don, episcop, "	15—
Teodor Brădean, econom, Cuvin	1—
Ioția Voniga, " "	2—
Vasilie Bradin, " "	1—
Gheorghe Serb, " "	10—
Gheorghe Bradin, " "	10—
Fabritiu Manuilă, preot, Sâmbăteni	30—
Alexa Mauuilă, econom, "	10—
Nicolae Joți, " "	10—
Mărioara Manoilă, preoteasă, "	20—
Paul Felnecan, preot, "	5—
Ioan Călnicean, " Chesinț	20—

CRONICA.

Reprezentanța fundației Gozdu și-a terminat ședințele începute în 9 l. c. Au fost în capitală I. P. Sa. mitropolitul Meșianu și P. S. Sa. episcopul Papp, precum și ceilalți membri afară de dnii cavalier de Pușcariu și Gh. Szerb, cari au lipsit din cauză de boală. Averele fundației Gozdu este de 6,457.606 cor. 25 fil. (active 6,927.606-25 — pasive: 470.000 cor.), adică un spor de 258.812-06 față de anul trecut. Venitele anuale ale fundației sunt de 345.872-74 cor. Partea cea mai însemnată a acestor venituri o dau dividendele (216.000)

și chiria caselor 117.050). S'au dat, în 1909, burse în sumă de 81.000 coroane, la 188 de studenți și rigoroșanți. Iar în bugetul anului 1910 s'au prevăzut pentru burse 81.226 de cor.

Inspecțiune școlară. Dl. comisar ministerial Dr. Iosif Siegescu a vizitat miercuri joi și vineri institutul pentru pedagogie din Arad, pe care l-a aflat inconstant progres.

Ritul ungerii corpurilor moarte ale episcopilor și preoților în biserica armeană. — În biserica ortodoxă corpul preotului mort nu se spală, ci se unge numai cu untdelemn. Această ungeră s'a dezvoltat în biserica armeană într'un rit anumit, care desvôltat în marea din anul 1415 (cf. Henr. Denzinger, Ritus Orientalium... T. II. p. 523) se plinește, precum urmează: După isprăvirea sf. liturghii preoții duc pe cel repausat înaintea sf. altar, cântând cu glas duios antifonul: Gătita-i masă, Doamne, înaintea feței mele și după aceea psalmul 22: Domnul mă va paște și nimic nu-mi va lipsi. ..Deci episcopul sau presviterul unge cu untdelemn sfințit în chipul crucii mai întâi fruntea, apoi capul și în urmă mâna cea dreaptă a repausatului, spunând la ungerea fiecării părți înduse a corpului de trei ori cuvintele: Binecuvântată, întărită și sfințită să fie fruntea (ori creștetul ori mâna) acestui preot prin semnul sfintei cruci, prin această evanghelie și prin acest untdelemn sfințit, în numele Tatălui, și Fiului.... După aceea întonează diaconul: „Să ne rugăm cu un glas pentru preotul N. de la iubiri primiască în corturile luminoase, în Ierusalimul ceresc, făcându-l părtaș de soartea sfinților și a aceluia, cari iubesc numele lui, iară pre noi să ne învrednicească a lua parte la moștenirea sfinților în lumină: prin Isus Hristos, Domnul nostru, care să ne mântuiască și să ne miluiască (de 3 ori)“. Poporul: „Doamne miluiește (de 3 ori)“. Preotul: „Binecuvântat ești Doamne, Dumnezeul nostru, carele prin ungerea atotșfântă cu untdelemn ți-ai ales proroci și preoți, ca să-ți slujiească și să-ți aducă jertfă, pauzând Spiritul Tău cel sfânt asupra lor; carele și mai mult pre sfinții apostoli ai implut cu harul Tău, ungându-i în mod nevizibil cu Spiritul Tău, ca să lumineze toată lumea cu renașterea baiei: Tu însuți, Doamne atotputernic, carele ți-ai ales pre acest serv al Tău spre mărirea numelui Tău preanonat și spre serviciul sfântului Tău altar, întărindu-l prin ungerea dumnezeiască la izbândă în lupta împotriva dușmanului, privește și acuma, rugămu-Te, la cereșile noastre, ce cu un cuget le înălțăm în templul mării sanctuarului Tău, și dăruiește astăzi prin binecuvântarea acestei ungeri sfinte servului Tău acestuia, pre care îl punem înaintea sfântului Tău altar, milele Tale cele bogate. Și când trimiți pre preșfântul Tău Spirit spre înnoirea sfinților Tăi, fă în preșfântul Tău Spirit și pre înnoirea și pre noi vrednici de a fi ridicăți la înnoirea și înnoirea în nori, spre a întimpină în aer pre Tiné și a intră în corturile luminoase în față a celor aleși dela începutul lumii și a auzi chemarea cea fericită: „Veniți, binecuvântații părintelui meu de moșteniți împărăția cea gătita vouă dela întemeierea lumii (Mat. 25, 34)“, preamărind împreună cu dâștii cu mulțămită pre Tatăl, pre Fiul și pre Spiritul sfânt, acum și pururea și în vecii vecilor“.

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei Felcheriu din pprezbiteratul Orăzii mari devenită vacantă prin trecerea la cele eterne a fostului paroh Nicolae Popa, se escrie concurs cu termen de alegere 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“

Emolumentele sunt: 1. Intravilanul parohial. 2. Una sesiune de pământ arător și fânaț, dimpreună cu competența de pasc. 3. Dela fiecare număr de casă (96 nre.) câte o măsură bucate grâu ori cucuruz sau în bani 2 coroane. 4. Venitele stolare circa 100 cor. după cum sunt stipulate în prot. com. paroh din 5/18 dec. 1909. 5. Întregirea dela stat.

Contribuțiile erariale și comunale după pământul folosit le va suportă alesul. De cortel până la edificarea casei parohiale se va îngriji comuna bisericească. Preotul ales va avea se catehizeze la școala din loc fără a pretinde remunerațiune dela comună ori dieceză.

Parohia fiind de cl. III dela recurenți se pofteste ecalificațiune prescrisă pentru astfel de parohii. Recursul ajustat conform Regulamentului pentru parohii și adresat com. parohial din Felcheriu, se va înainta la oficiul protopopesc în Oradea mare, iar recurenții cu observarea §-ului 20 din regulamentul în termenul indicat se vor prezenta în vre-o duminică ori sârbătoare în parohie spre a-și arată desteritatea omiletică și rituală.

Comitetul parohial

În conțelegere cu: Toma Păcală protopop.

—□—

1—3

Pentru întregirea definitivă a vacantului post de învățătoare dela școala confesională gr. or. rom. din Belinț să escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post, sunt până în 1 iulie 1910: 1. În bani gata cvotele ce să vin din 600 cor.; 2. 12 metri lemne de încălzit; 3. Pentru conferință și scripturic 20 cor., apoi locuință liberă și grădină de legumi; iar dela 1 iulie n. 1910 încolo dotația prevăzută în art. de lege XXVII din 1907.

Reflectantele sunt poftite a-și așterne concursese, instruate în regulă, comitetului parohial, pe calea oficiului protopresbiterat din Belinț (Bélincz, Temesmegye) și să se prezenteze într'o duminică sau într'o sârbătoare în s. biserică din Belinț.

Cele cu ecalificație mai bună vor fi preferite,

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine: Gherasim Sârb protoprezbiter

—□—

1—3

Pe baza rezoluțiunei Venerabilului Conzistor dto 11/24 februarie 1910 Nru. 755/910 prin aceasta se escrie concurs pentru îndeplinirea parohiei din Becicherecul-mic (pprezbiteratul Timișorii), declarată vacantă prin concluzul Ven. Conzistor dto 14/27 ianuarie 1910 Nru 196/910, cu termen de 30 zile dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Beneficiul se compune: a) din folosirea casei parohiale cu intravilanul de 400⁰□; b) folosirea sesiunei parohiale și a grădinei estravilane de 500⁰□ în carea se poate planta și via; c) birul legal; d) stolele legale și e) întregirea dotației preoțești dela stat. Dările publice după beneficiul întreg are să le supoarte alesul. Pentru catehizare la școala confesională alesul nu primește nici o remunerație. Parohia e clasificată de clasa a doua. Recursele ajustate cu documentele

prescrise conform §-17 alinia a doua a Regulam. pentru parohii a se trimite la Prea On. oficiu pprezbiterat în Timișoara. Recurenții vor avea să se prezente în vre-o duminică ori sârbătoare în s. biserică d'acolo spre a-și arată desteritatea omiletică și rituală.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Becicherecul-mic la 6/19 februarie 1910.

Comitetul parohial

Cu consenzul: Dr. Tr. Putici, prezb.

—□—

3—3

Pe baza rezoluțiunii Ven. Conz. diecezan cu Nru. 7820 din 1909, resp. 289/1910 pentru îndeplinirea parohiei a II-a din Galșa, devenită vacantă în urma decedării parohului N. Drăgancea, se escrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în org. of. „Bis. și Școala“.

Emolumentele, împreunate cu aceasta parohie sunt: 1. Una sesiune pământ cu dreptul de pășune. 2. Birul preoțesc și anume: dela cei cu pământ și casă una măsură de grâu; dela cei fără pământ 1/2 — jumătate — măsură de grâu; 3. Stolele legale.

Fiind parohia clasificată de clase I, dela reflectanți se recere ecalificațiunea prevăzută în alinia I-a din §-17 a Reg. pentru parohii. Alesul va suportă toate contribuțiile, ce cad după beneficiu, va catehiza la școalele noastre confesionale și eventual la cea de stat, fără a ținea cont la vre-o remunerațiune dela comuna bis... Jumătate din intravilanul parohial până la 31 august și sept. 1910 conpete vād. preotese.

Recursele ajustate cu documente prescrise și adresate com. parohiale din Galșa, sunt a se subșterne la P. O. of. protopopesc dela Șiria (Világos), iar recurenții se vor prezenta — pe lângă stricta observare a § 20 din Reg. — în cutare duminică ori sârbătoare în sfta bis. din Galșa, spre a-și arată desteritatea în cele rituale și oratorie.

Dat din ședința estraordinară a comitetului parohial rom. gr. or. din Galșa, la 10/23 ianuarie 1910.

Tr. Terebent,
preș. com. par

Iuliu Groșorean,
not. com. par.

În conțelegere cu: Mihail Lucuța, protoprezbiter.

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

Pe termenul rezoluției Veneratului Consistor eparhial de sub Nr. 5544/1909, pentru repararea bisericii și zidirea unui gard nou de grilaj de fier la front prin aceasta se escrie licitație minuendă cu termen la 4/17 aprilie a. c. oarele 11 a. m în localitatea școalei confesionale.

Planul și preliminarul sunt la dispoziție în cancelaria oficiului parohial, conform cărora prețul de esclamare al tuturor lucrărilor e stabilit în suma de 3123 cor 73 fl.

Participanții la licitație sunt datori ca înainte de licitație să depună un vadiu de 10% în bani gata, ori hârtii de valoare acceptabile la epitropia parohială.

Se anunță de acum, că spesele planului și a preliminarului spesele contractului și ale colandării îl privesc pe întreprinzător, și că participanții la licitație n'au drept a reclama diurne pentru esamînarea planului și a preliminarului, ori pentru prezența la licitație

Mândruloc, la 3/16 martie 1910.

1—3

Comitetul parohial.